PRZEGLĄD ARCHIWALNO-HISTORYCZNY
Tom II Poznań 2015

Wojciech Jędraszewski, Maciej Głowiak, Piotr Skałecki
(Wielkopolskie Towarzystwo Genealogiczne „Gniazdo")

Program BaSIA – indeksacja zdigitalizowanych materiałów metrykalnych jako forma crowdsorcingu archiwalnego

W ciągu ostatnich kilkunastu lat osoby odkrywające swoją genealogię rodzinną stały się z pojedynczych osób korzystających dotychczas z archiwów głównymi ich użytkownikami. W związku z szybkim zapełnieniem się pracowni naukowych genealogami-amatorami pojawiły się: z jednej strony – problem ochrony coraz bardziej narażonych na zniszczenie ksiąg metrykalnych, z drugiej zaś – potrzeba ich jak najszerszego udostępnienia. W tym samym czasie środowisko genealogów zaczęło organizować się, w całej Polsce powstawały regionalne Towarzystwa Genealogiczne, coraz odważniej postulując ułatwienia w dostępie do metrykaliów zgromadzonych w archiwach.

W latach 2007-2009 odbyły się konsultacje Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych ze środowiskiem genealogów, reprezentowanym przez regionalne Towarzystwa Genealogiczne z całego kraju. Tematem tych spotkań było rozpoczęcie digitalizacji ksiąg metrykalnych i dalsze ich udostępnienie w Internecie. Postulowano przede wszystkim jak najszybsze działania zmierzające do cyfryzacji zasobu archiwalnego i jego upowszechnienia w sieci. Towarzystwa Genealogiczne, w tym również Wielkopolskie Towarzystwo Genealogiczne „Gniazdo", w zamian proponowały swoją pomoc w procesie digitalizacji oraz indeksacji pozyskanych skanów ksiąg metrykalnych. Spotkaniom tym patronował śp. dr Sławomir Radoń, ówczesny Dyrektor NDAP, który był inicjatorem powstania Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej „ZoSIA", i który z wielką życzliwością odnosił się do zaangażowania genealogów amatorów.

Plany NDAP doczekały się wkrótce realizacji i w październiku 2010 r. Archiwum Państwowe w Poznaniu umieściło w Internecie pierwsze, jeszcze testowe wersje zaskanowanych zasobów archiwalnych. Należy dodać, że

Archiwum Państwowe w Poznaniu jedno z pierwszych wyposażone zostało w profesjonalne skanery umożliwiające szybką digitalizację archiwaliów w bardzo dobrej jakości, dzięki czemu możliwe stało się szybkie rozpoczęcie cyfryzacji, m.in. ksiąg metrykalnych z terenów Wielkopolski.

Wkrótce też doszło do spotkania przedstawicieli Wielkopolskiego Towarzystwa Genealogicznego „Gniazdo" z Dyrektorem Archiwum Państwowego w Poznaniu mgr. Henrykiem Krystkiem w celu nawiązania współpracy. Mimo iż proces digitalizacji i umieszczenia danych w Internecie stanowił poważny krok naprzód, to przeszukiwanie rosnącej liczby zeskanowanych dokumentów stawało się coraz bardziej skomplikowane. WTG „Gniazdo", posiadając pozytywne doświadczenia przy realizacji wcześniejszych projektów związanych z indeksacją zasobów metrykalnych, zaproponowało indeksację umieszczanego przez Archiwum Państwowe materiału. Piotr Skałecki, członek WTG „Gniazdo", opracował autorski system indeksacji zgromadzonych w Internecie skanów akt metrykalnych oraz dodatkowy system wyszukiwania i przeglądania indeksów o nazwie BaSIA (Baza Systemu Indeksacji Archiwalnej). Dzięki temu możliwe stało się włączenie i współdziałanie setek ochotników przy indeksacji zdigitalizowanych akt metrykalnych z terenu Wielkopolski, natomiast nowatorskie rozwiązania zawarte w systemie BaSIA pozwoliły w przystępny sposób korzystać z wytworzonych indeksów zarówno genealogom-amatorom, jak i historykom.

Jak działa BaSIA w praktyce? Otóż, każdy z wolontariuszy może bezpłatnie pobrać aplikację do przeglądania i indeksowania zeskanowanych dokumentów. Program automatycznie łączy się z serwerem Narodowego Archiwum Cyfrowego i pobiera interesujące nas skany dokumentów, które można następnie indeksować, wpisując w odpowiednie formularze dane takie, jak: daty, imiona i nazwiska wraz z filiacją oraz miejscowości. Następnie dane te przesyłane są na serwer BaSIA, który przetwarza je, porządkuje i w końcu dołącza do dostępnego zasobu indeksów.

W tym momencie każdy użytkownik, wchodząc na stronę www.basia.famula.pl, może skorzystać z ogólnodostępnej wyszukiwarki. Po wpisaniu do niej interesującego nas nazwiska uzyskujemy wykaz pogrupowanych geograficznie miejscowości, w których ono występuje. Co bardzo istotne, dzięki inteligentnemu algorytmowi przeszukiwania możliwe staje się odnalezienie nazwisk nawet bardzo zniekształconych czy to na skutek błędnych zapisów w aktach metrykalnych, czy też błędów indeksacji. Dodatkowo odnajdujemy dzięki temu nazwiska podobnie brzmiące, co również często pozwala odnaleźć zaginionych przodków.

Projekt BaSIA obejmuje indeksy geograficznie związane przede wszystkim z Wielkopolską, choć często wykraczające poza jej obecne czy historyczne granice. Indeksowane materiały pochodzą z udostępnionego w Internecie za-

sobu Archiwów Państwowych w Poznaniu, Inowrocławiu, Kaliszu, Lesznie, Piotrkowie Trybunalskim, Szczecinie i Zielonej Górze.

Dzięki temu, że w pracach bierze udział ponad dwustu wolontariuszy, możliwa stała się szybka indeksacja udostępnionych skanów. W październiku 2014 r. w bazie dostępnych było 1,8 mln wpisów, na początku 2015 r. zaś liczba ta sięgnęła ponad 2,2 mln. Stanowi to opracowanie ok. 1/4 udostępnionych dotychczas przez NAC dokumentów.

Wielkopolskie Towarzystwo Genealogiczne „Gniazdo", realizując Projekt BaSIA, udowodniło, że praca setek wolontariuszy, jako swoista forma *crowdsourcingu* archiwalnego, we współpracy z instytucjami upubliczniającymi archiwalia, pozwala w stosunkowo szybkim czasie utworzyć obszerną bazę indeksów i tym samym w znacznej mierze ułatwić pracę wszystkim zainteresowanym poszukiwaniem przodków.

Wojciech Jędraszewski, Maciej Głowiak, Piotr Skałecki

Program BaSIA – indeksacja zdigitalizowanych materiałów metrykalnych jako forma crowdsorcingu archiwalnego

Streszczenie

Na mocy porozumienia z Archiwum Państwowym w Poznaniu, Wielkopolskie Towarzystwo Genealogiczne „Gniazdo" podjęło się indeksacji udostępnionych w internecie, na stronie www.szukajwarchiwach.pl skanów ksiąg metrykalnych. Baza tworzona jest za pomocą aplikacji ASIA, która pomaga ujednolicić zgromadzone informacje i ułatwia obustronną komunikację.

Dzięki temu, że w pracach bierze udział ponad dwustu wolontariuszy, możliwa stała się szybka indeksacja udostępnionych skanów. W październiku 2014 r. w bazie dostępnych było 1,8 mln wpisów, na początku 2015 r. zaś liczba ta sięgnęła ponad 2,2 mln. Stanowi to opracowanie ok. 1/4 udostępnionych dotychczas przez NAC dokumentów.

The BaSIA program – cataloging digital registry entries as a form of archival crowdsourcing

Abstract

Under the agreement with the National Archive in Poznan, the Greater Poland Geology Association "Gniazdo" has undertaken the task of cataloging scans of the registers, which had been made available online on www.szukajwarchiwach.pl. The database was created using the ASIA application which allows to unify information gathered and simplifies mutual communication.

Owing to over 200 volunteers, it was possible to catalog the scans quickly. In October 2014, 1.8 million extracts were available in the database. In the beginning of 2015 – 2.2 million. This means that around 25% of the documents made available by the National Digital Archives was reviewed.